

SUDNA DIENA.

Giesmė trečioji.

Esse quoque in fatis reminiscitur affore tempus,
Quo mare, quo tellus correptaque regia coeli
Ardeat, et mundi moles operosa laboret.

Ovidius, Met.

Laikau atvertą gyvų ir prakeiktų kningą;
Giestu isz jų szventųjų gyvatą laimingą, —
Kur dangiszki aniuolai, szventiejie užžengia,
Besidžiaugdami, amžin' Dievui garbę rengia.
Giestu apie pragarą, vietą atmetimo,
Kur prakeikti neturės niekad atleidimo,
Kur yra dantų griežims, vargų surinkimai,
Ir be jokios atlaidos liepsnosė žuvimai.
Czionai dyasia pasikial' in dangaus augsztybę,
Czionai, nors but didžiausia, mažą tur drąsybę, —
Vien tiek ar gražiausioj bus garbėj pasodyta,
Arba peklos amžinoj ugnij paskandyta;
Bet regiu, jog stiprybės naujai prisipildo,
Kita ugnis ją gaivin', kitoks karsztis szildo;
Lakius sparnus isztiesus vien in augsztį žiuri,
Juo toliaus lek' nog žemės, arcziaus dangų turi.
Aiszkliai reg' tad, kelentės in aną augsztybę,
Kaip deg' žemė, gaiszt' mėno, saulę siaut tamsybė.
Ir dangų arti savęs akys gal regėti,
O jo skaiszczios szviesybės n'insteng' iszturėti;
Girdi aniuolų balsus saldaus sutarimo, —
Garsas pereina szalis viso sutvėrimo.

*

*

*

Deszimts tukstanczių balsų trimytų pakilo,
Nuskambėjus jų balsui, kas gyvas nutilo.....
Ant to oraso, tos baimės ir to nutylimo.

Žmonės ir aniuolai puol in nusiminimą.
Sudžia akis rustingas met' augsztai sėdėdams,
Surinktas czion gimines sudyti žadėdams,
Kurios, kaipo inremtos, pakalnėj' sustojo.
Dangas pilnas yr' garbės Sunaus Atpirktojo.
Ant rankų Serapinų szios dienos verksmingos,
Gul' padėtos numirties ir gyvybės kningos;
Kad anas atver', visur yr' versksmas girdėtas,
O, žmogau! ar tavo bus ten vardas indėtas?

* * *

Vieszpats prakalb' ir tuoj per rankos isztiesimą,
In dvi dali perskiria visą sutvėrimą.
Veizdėk ant kairios pusės, koksai sumiszimas,
Kokia liudnastis, baimė, koks graudus verkimas!
O! kad ant prakeiktųjų, atmestų veizdėsi,
Už numirėlius baisius bjauresniais regėsi!
Skausmas padukęs viduj jujų szirdis graužo,
Szauk' piktais balsais, rankoms sau krutines daužo.
Atsidusta isz szirdies gilumos gailingai,
Žemėn akis nuleistas kartais kel' baimingai.
Iszbalimas, gailestis ir sunkus dusėjim's.
Yra ženklų, kaip tur but smarkus jų kentėjim's
Mislys juodos lyg žalcziai jų sanžinėj siauczia,
Kiek kart' ima judinties, tiek sopulius jauczia.
Žmogau griesznas, nelaukkie, kad daugiaus raszycziau,
Tą paveikslą piktųjų priesz akis statycziau,
Bet jei visą piktybę tą suprast norėsi,
Savo szirdį atverkie, tenais paregėsi.

* * *

Kada tavę po kaire ranka pastatytu,
Nog tėvų, paczios, broliu, seserų dalytu
Ir nog visų prietelių, kuriuos kad mylėjei,
Kurie vien to norėjo, ko ir tu norėjei;
Kurių mieriai ir siekiai buo tie pat ką tavo,
Bet tu pragarą dabar, o jie garbę gavo.
Kad jiems laimę suteiktu, del tavęs atmestu,
Tavę stumtu in peklą, juos in dangų vestu,
Kokius tavo szirdis tad sopulius matytu,

Ką-gi duotum tu už tiek dienų pragaiszytų,
Už valandą, nors trumpą, tavojo gyvato,
Kurio vertę tik dabar tavo protas mato?
Greiciaus rodos galėtum jures iszdžiovyti,
Spieriaus uolas nuversti, kalnus iszardyti;
Greiciaus atsukt pasaulę isz rinkės sukimo;
Ir vandenų suturēt sriaunų patvinimą;
Veikiaus saulės, mėnesio kelią atmainyti,
Sziaurės vėjų kilusių narsą apstabdyti;
Greiciaus svieto tvircžiausią papėdį sugriauti,
Negu vieną valandą ant pražangos gauti.

*

*

*

Tokia kairė; o veizdėk kokia deszinioji:
Ant veidų rodos dangaus linksmybė saldžioji;
Kokis džiaugsmas, koks saldus duszių pajautimas,
Kokis juoksmas, koks linksmas veidų praszvitimas!
Rodos laimė jų szirdzių in virsz pasirodo
Ir dieviszką skaistybę akys jų iszduoda
Kcki szviesus paveikslai, kaip duszios skaistingos,
Ir jų pasijudinims mažiausias garbingas!
Nesibijo, nors sudžia ant jų rustai žiuri,
Nes ant Dievo parēmę savo viltį turi.
O, garbė szventų! jug tai tie kunai suėjo,
Ką per amžius ilguosius žemėje trunėjo.
Vienog mažas matyti baimės nus'gandimas,
Kurią pragian' amžinas jų džiaugsmo jautimas.

*

*

*

Kaip pana, kad su miėlu szliubo žiedus keiczia,
Kurį klupant apturēt prie altoriaus geidžia,
Kada diena jungtuvių ateina paskirta,
Mato, veikiāi per rysį susivienys tvirtą,
Ir su jaunikiu gyvęs draugystėj laiminga;
Tada kartais džiaugiasi, kartais rupestinga:
Szale klupęs jaunikis priduod viltį gerą,
O nedransumas jos skruostus vis raudonais daro, —
Bijos, kaip tai kartais gal ant szio svieto dėtis,
Kad nereiktu kuomet tos valandos gailėtis.

*

*

*

Dabar, kad nog Adomo broliškosios minės
Ir vaikai ir dukterys ano paskutinės,
Stov' viename buryje visi sustatyti,
Nieks daugiau, tik jų šventums ar kaltės matyti;
Atverkit akis, kurie sau vargus uždėjot,
Delei garbės gavimo rupestį turėjot,
Kurie kad turtus ingaut, daugel darbų dedat,
Ir nedorą, pražangų gyvenimą vedat;
Žiurėkit, dabar kurgi žmonių garbė dingo?
Apie kuriuos kitą kart tiek raszyta kningų,
Isz kurių didžiuodamies pagarbę nesziojo,
Mirtis viską suėdė, — visoko prastojo.
Tie, per kurių puikybę, kyla vieros naujos,
Ir per kuriuos nekaltas yr liejamas kraujas,
Kurie verczia gimines sau prie padonystės,
Darbais vargin svietelį savo karalystės;
Kasa kalnus ir daubas galias lygioms daro,
Lankas nog jurės tvanų pylymais atvaro.
O kad didesnį pakelt stebuklą galētu,
Upių kelius prakasa kad antraip tekētu,
Antri, kad tuszczios garbės kodaugiaus sulaukti,
Toli laivais ant jurių nepabugsta plaukti;
Visi czion yr' ir visi vienokiais iszrodo,
Ir visų tą dien viena baimė szirdį skriodo.
Bet jei geidžiam vienokį turėti ir sudą,
Turim elgties vienokiai, turēt dorą budą.

*

*

*

Tuomi tarpu szventiejie reg' dangų žadėtą,
Aptiestą kaitria szviesa, kitkart neregėta.
Tasyk dangus didesnį skaistumą ingavo
Už tą, kurį atdarė Dievas Sunui Savo
Amžinamjam, kurisai per szventą galybę
Su dide valdžia nakties paveikė tamsybę;
Ir paėmęs karuną iszdirbtą skaistingai,
Szalis augsztojo oro perėjo galingai,
Kad szėtono pajiegą pamynus po kojų,
Aniuolai pasveikino jį Pergalėtoju.

*

*

*

Žemēn akis nuleidus, matyti tamsybēs,
Ant baisybių ten kitos užvirtę baisybēs,
Viens prispaudims ten gimdo naują prispaudimą,
Kur nerado ir neras niekas atleidimą.
Sieros jurēs be dugno ir krasztų iszlietos,
Kur tik bangos tvinstanczios pasikial' ugnētos,
Ugnies versmēs liepsnoja ir verd' sumaiszytos,
Idant prakeiktų burys but nog jų prarytas.
Tą pamatę ir szventi prie viens kito spaudžias,
Artinasi prie Christaus, prie jo kojų glaudžias.

*

*

*

Kas nepersigąstu tą valandą verksmingą,
Kurioj neliks vilties, tikt baimē rupestringa?
Kasgi tuos žodžius pabaigs? man kuns im' drebėti,
Akys graudžias aszaras tai misliant im' lieti,
Pajautimai maiszosi, tamsybē užkrito,
Nematyti svieto toj versmėj pražudyto.
O, baime, regiu Sudžios smarkų supykimą,
Ir pragaro baisingos ugnies patvinimą,
Silpną duszią pergąsdin' skausmai, abejonē,
Varsto szirdį sopuliai regiant tą koronę.

(Toliaus bus).

Žentas dėl parodos.

Komedija I akte.

Lenkiszkaĩ raszė J. Blizinskis, lietuviszkaĩ vertė Selimas.

(Pabaiga).

KIKSAVICZIA (duodamas ženklą
Anuprui, pusbalsiai).

Anuprai.... Anuprai!.... (Anu-
pras pribėga, lyg pykdamas, bet
szvelniai).

Prikrētė szposų.... kaipgi dabar
bus?

ANUPRAS (nedrąsiai).

Ot teip.... turētumime su pana
Elvira praszymą prie tamistų.

KIKSAVICZIA (pamėgzdziodamas jį,
bet su gerumu).

Turētumime.... turētumime....
Ei! tamista esi pauksztis.... ir Elvi-

rai nestokuoja. (Anupras bucziuoja jam in petį, — po valandai). Imk-gi ją ir eikite pas motiną. (Anupras bėga, ima už rankos Elvirą, kuriai sznabžda in ausį, ir eina pas motiną, norėdami priesz ją atsiklaupti).

KIKSAVICZIENE.

O tai kas?

ELVIRA.

Praszome, kad mama mus palaimintu.... (ima jos ranką, Anupras antrą, nori ją pabucziuoti).

KIKSAVICZIENE (atitraukdama rankas).

Asz!.... o vardan Tėvo ir Sunaus, duokit man pakajų! Seni! girdi? dar ko! ką gi ant to Bonkaicziai pasakytu.

KIKSAVICZIA (nekantriai).

Liaukis nors sykį su tais Bonkaicziais..... Reikėjo mums jų klausyti, kad isz mūsų juokėsi, ir pasilikti prie karčiamos, o nedangintis in dvarą.

KIKSAVICZIENE.

Tu visados esi Kiksas, nevertas buti ponu.

ELVIRA (bucziuodama motiną in ranką).

Mamyte!.... mama neesi tokia pikta, kaip nori in mūs inkalbėti.

KIKSAVICZIENE.

Ne, ne.... niekados! darykit savą ką norite, bet be manęs.... asz nepavelysiu.... iszvažiavo tas, bus kitas.

ELVIRA.

Ale nebus mama.

KIKSAVICZIENE.

O tai delko?

ELVIRA.

Asz mamai pasakysiu vieną daigtą.... (sako jai in szalį).

KIKSAVICZIA (Anuprui, veslamas jį in szoną.)

Klausy! kas ten tame paszaukime?

ANUPRAS.

E! niekas.... paskui tamistai pasakysiu.

KIKSAVICZIA.

Nenori sakyti? tai kas negeras?

KIKSAVICZIENE (iszklausius Elviros).

Ką? ką? oi, Dieve..... tai mus iszvarys! negerai man.... (užsitraukia porą sykių, Anuprui ir Elvirai). Ženykitės ir duokit man szventą pakajų.... asz to nepergyvensiu! — (po valandai vaikszeziudama). Oi! tas tėvas, tas tėvas! ką pridarė!

KIKSAVICZIA.

Ką-gi asz vėl pridariau?

KIKSAVICZIENE.

Pasiklausk pono Guzo.... užmo-kėjei tiek pinigų už nieką, už nieką!

KIKSAVICZIA.

Kaip tai už nieką?

KIKSAVICZIENE.

Žinoma! Reikėjo tav pirkti dvarą?

KIKSAVICZIA.

O delko tav jo butinai užsinorėjo?

KIKSAVICZIENE.

Jeigu ant to nepasipažinai, galėjei ko norints pasiklausti. Pirkai jį su kaszin kokiomis senomis pretenzijomis, už kurias dabar tavę szaukia in sudą. (vaikszezioja rukydama).

KIKSAVICZIA.

Ką! tas paszaukimas?

KIKSAVICZIENE.

Dabar reikės arba išsikraustyti ant ulyczios, arba daug pinigų padėti, jeigu norėsime užsilaikyti ant vietos (Anuprui). Na, sakyk-gi, tamista!

ANUPRAS.

Bet teip prastai vėl nėra.

KIKSAVICZIENE (Anuprui).

Pasakyk, susimilk... ar-gi mus varc isz dvaro?

ANUPRAS.

Ale kur tau! visas dalykas yra tame, kad reikia pradėti gyventi prasčiau. Pagaliaus, kas pasidarė, tas pasidarė, gan tik tiek, kad bus gerai; jau asz už tą imu atsakymą... (su energija) turiu praktiką ir pažinimą daigtų, turiu truputį sutaupytą skatiką, o darbo neiszigąsiu — greičiau rankas nudirbsiu, nekaip mano pati patirs, kas tai yra neturtė! (stai-ga griebia Elvirą in glėbį).

ELVIRA.

Anuprai!

ANUPRAS.

Teip! drąsiai gulda galvą už viską, bile Dievas duotu sveikatą! ir prisiekiu, kad kolaik asz gyvas busiu, niekas jusų isz czia nepajudins, bukite ramus.

KIKSAVICZIA (susigriaudinęs bucziuoja jį in galvą).

Tai gerumas! (bucziuoja Elvirą). Tegul jus Dievas laimina. (szluosto akis).

ELVIRA (iszsiluosuodama isz rankų Anupro).

Isz kur tamista pasidarei umai toks drąsus... praszau pasakyti!

ANUPRAS.

Asz pats nežinau... (muszasi in krutinę). Czia dabar pas manę kaszin kas toks darosi, kad nėra ant svieto daigto, kurio iszsigąscziau (bucziuoja jai rankas, kalba su ja szalyje).

KIKSAVICZIENE (vyrui).

Na, tai bent bus vyras, o ne toks liurbis, kaip tu.

KIKSAVICZIA.

Turi teisybę, užtat atiduodu jam tuojuau visą valdžią, busi kantanta — tiktai nuprask iszlaik nuo tų savo papieroų, nes pasakė, kad turime tenkintis.

KIKSAVICZIENE.

Ką! gailėsite man ant tokių niekų (leidžia dumą).

KIKSAVICZIA.

Taigi delto, kad niekai; kad tas taip butu kas iszmingo arba nau-dingo, tai nieko nesakau.

KIKSAVICZIENE.

Na, na, tiktai jus su manim neprasi-dėkite, nės asz jums duosiu rodą... girdi, zente?

ANUPRAS.

Gyvensime sutikmėj, mano mama (bucziuoja jai ranką).

SRUOLIS (durise).

Duok man tamista nors pusę, tu-rėk sąžinę... tegul asz visko nepa-lydėsiu.

ANUPRAS (eidamas prie žydo).

Duosiu tau, duosiu, tiktai eiksz czia arcziaus, apsiskaitysime.

SRUOLIS.

Asz su tamista neturiu ką sznekėti (iszeina).

Uždangalas nupuola.

Galas.

Lietuviszkas kanklinikas.

I s z g a m o s .

Pareikštelis.

Paraszė J. Jonas.

Pabaiga.

— Na o kunigas? — klausiau asz jome, tai ką? — nieko ir gana — toliaus senutės. mudu su tėvu pasodino teip ant suo-

— Nesimatau jau dabar, vaike, nė su kunigu. Ak kunigas, ve. parvažiuoja į tėvynę tankiaus. Turi czion draugų. Su mus sztai džekonu kartu mokinosi, tai parvažėvęs pas jį sustoja, pabuna, arba atsilanko į dvarą, o pas manę kur važiuos į bakužę? Tik į keletą nedėlių po tam jau kaip iszkeliauja atgal, tai dasižinau, kad ten ir ten buvo . . .

— Na ir jiedu nė vien's nė prutės tav dabar nesuteikia? — divijausi.

— Nog daktaro nelaukiau, nė dabar nelaukiu nieko. Dieve jam duok tik Dvasią Szventą . . . Kasžin ką jį ten mokino tuose moksluose? tas jau studentu budamas apie mus menkai bojo, bile tik pinigų gaudavo . . . Bet kunigas pirmiaus gailėdavosi. Kad da buvo klieriku, mato, budavo, jog mums vargas, žydų vežimai nuolat ant kiemo, asz skundžiuosi verk-dama, tai ramindavo manę: — „Tegul tik -- girdi — mamyte, manę į szventins, asz jus neužmiršiu, ne-pleisiu, vis sziokią ar tokią rodą darysime” . . .

— Bet paskui insiszventino — kalbėjo senutė toliaus — žydai namus iszstatė ant licitacijos, raszēm mudu su tėvu pas jį gromatą ir vieną, ir kitą, kad tik parvažiuotu, duotu kokią nors pagelbą . . . Isz pradžių nieko nė neatsakydavo, bet paskui teipjau parvažėvo pas kunigus į kleboniją ir liepė mus paszaukti. Nuė-

lo, o juodu su amžiną atsilsį da su senuku mus prabascziumi kalbėjo kasžin ką terp savęs lenkiszikai, su-
pratom tik, kad vis apie mus ir apie namus. Paskui prabasczius atsisuko prie mudviejų su tėvu: — Apleiskit jau kiba, tėvukai — girdi — jus tuos savo namus žydams ir gana, skolos jau anų nisznesza, kad ir apsimokėtumėte dabar kiek, tai vjs skursite, vargsite ir toliaus, o kam jums to ant senatvės? Ir tu, mama, geriaus pereitumėt sztai į miestą, prie bažnyczios, nusirandavotumėte kokią grintelę ir gyventumėt ramiai senosė dienosė, o sunus visgi jus neužmirsz, vis prisiųs po kiek ant užlaikymo” . . . Tai isztaręs padavė mums deszimtį rublių, — sako — „sunaus dovana tuom tarpu . . .” Bet toji dovana buvo pirmutinė ir paskutinė, o ir aną net ne savo ranka padavė.

— Kada tėvas numirė — skundėsi senelė — asz norėjau, kad sunus-kunigas nors ant palaidojimo parvažiuotu. Prasziau džekono, leido pas jį telegramą, bet atsakė, kad negalys, neturys laiko. Ir neparvažėvo nė palydėt kuną tėvo, kurs ak ne isz ko, isz vargo ir rupesczio tik ir mirė. Po laidotuvių, asz jau kaip ir susirupinus, kaip ir supykusi, pasiprasziau susiedų vaikiną, moka raszyt, ir pati sudiktavojau pas kunigą gromatą: — „Kiba tu, sakau, suneli, nė Dievo nebijai, mus tokiame varge palik-

damas, be jokios paszelpos, be jokios apiekos?"... ir iszdėjau viską, ką tik szirdis jautė: sakau — „tėvas numirė, duktė vėl už varguolio, ligo to kriaucziaus, isztekėjo, tai da, sakau, gerai, kad nors tas ant mudviejų su duktere dirba, o szaip, isz bado kiba, sakau, reiktu numirti." Priminiau ant galo jau viską: „drapanas, andarokus vilnonius, rinktinus žiurstus, sakau, drobės kelis ritinius, ką da turėjau kaipo mamos palikimą, tai, sakau, turėjau neszt ant kermosziaus parduot, jums viską sukiszau, o dabar mudvi su duktere nē apsilvilt kuomi neturime"....

Tai papasakojusi, ji susirietė ir atsisėdusi ant žalios pakrantės vejos, pradėjo kampu žiursto szluostyti gaušiai tekanczias isz akių aszaras.

— „Mano senatvė, dieneiės suskaiytytos, pabaigsiu amželi ir teip, nenoriu nog vaikų nieko, bet szirdis ne'tleidžia, kad, rodos, nors priesz mirsent, su vaikais galēcziau da pasimatyti, pasidžiaugti, pasikalbėti, tai tik ir mirti butu lengviaus.

— Na ir kada paskutini kart su kunigu mateisi? — Asz jos užklausiau.

— Užpernai, per Petrinių atlaidus, szirdžiuk, susitikau jį mieste, kliosztoriuj, bet nē jis su manim sznekėjo, nē kalbino manę ilgai. Ve, kaip buvo: Petrinės tą met pripuolė sabatoj, kliosztoriuj buna dideli atlaidai. Iszgirdau, kad ir jis, sunus mano, keti no ant atlaidų parvažiuoti į kliosztorių. Parvažiuos, misliju, neparvažiuos, — nueisiu nors pasimelsti. Iszėjau da gaigyste, ale tolymas kelias, iki nuklampojau sena, prispėjau kaip tik ant sumos. Po sumai iszėjau isz bažnyczios, sztai sutinka manę kunigų tarnaitis, pažino da nog seniaus, kaip, budavo, su klieriku

atvažiuodavom į miestą: — „Mama, sako, yra czion tavo sunus, bet dabar rengiasi prie pietų, ateik paskui, tai gal nors pasimatysi." — Kur asz, žinoma, eisiu, turėjau insidėjus szmoteli saunos duonos, atsitupiau prie tvoros, užkandau. Priesz miszparus ateina vėl tarnaitis — „Tai, girdi, mamyte, kalbėjau su pralotu, ale szendie tokia szventė, atlaidai, yra daug kunigų, netur laiko; ateik ryto, gal ryt prieisi, tik asz tavę szeip teip prie jo gal privesiu." — Kur vėl vilksiuosi namo, nuėjau in szpitolę, perbuvau szeip teip tą naktele. Ant rytojaus, tuoj beszvintant, eisiu, misliju, anksti, da priesz miszias, nes paskui vėl gal neturės laiko. Nuėjau, pamacziau tarnaitį.

— O ką? — sakau.

— „Jau, girdi, atsikėlė." —

— Nuėjęs pabarszokino in duris.... už valandos sugryžta.

— „Ką sakė?" klausiu.

— „Piktas, girdi dabar negal priimti, rengiasi ant miszių.".... — Girdėja, tuoj potam iszėjo į bažnyczią, bet nėjo per kliosztorių, kur asz stovėjau, tik aplinkui per sodą. Nuėjau ir asz paskui jį į Bažnytėlę. Ant altoriaus žvakės jau buvo užžibintos. Po valandos vaikutis užskambino, ir jis apsiirengęs iszėjo prie miszių. Pamacziusi, negalėjau jau susilaikyt isz gailesczio, puoliau į žemę. Dieve, misliau, duok tik mano vaikams apszvietimą ir supratimą, o man senai duok patieką ir kantrybę. Iszsiverkus, lyg susiraminau ir misliu sau: po mszių iszeisiu, atsi-stosiu prie zokristijos durių, kad sunus isz bažnyczios gyžsz, jei nekitaip, tai insikabinsiu į skvernus abitų, vis turės nors kelis žodelius prakalbėti. Ugi sztai po valandos iszeina. Asz tuoj prisiartinau, pabucziauvau į rankovę.

— „Kunigėli, sakau, pralotėli, argi jau manęs nē nepažysti?"

— Ar tai tu czion, mama, da visz sveika, druta, matyt.

— O kaip jau tau, kunigėli, einasi?

— Gerai, gerai, ale kad tu mat vis ateini per atlaidus, per szventes, asz neturiu laiko, liksi sveika, asz da be pusrycių, poterių da ne'tkalbėjau" . .

— Atsisveikino ir nuėjo, o asz sugryžau vėl į bažnyčią ir verkiau, kiek tik krutinė iszneszė, kiek tik akys isztrivojo. Toks tai ir buvo tas pasimatymas.

— Na ar tau nē szirdies neskauda, mocziute, už vaikų?

— Kurgi neskaudēs, Dieve, kaip maži buvo, kiek asz su jais turėjau vargo, kaip asz juos mylėjau, kaip lepinau, o jie dabartēs motinos nē pažinti nenori, — verkė senelė jau visu balsu. — Kiauszinėli, budavo, asz per metus pati nesuvalgau, szauksztą smetonos uždarui nepaimu, kad tik turėčiau juos kuom priimti, kaip parvažiuos ant vakacijos. Parvažiuoja, budavo, parsiveža sveczių, laikosi po kelias dienas ir po kelias nedēlias, o man reikėjo kiekvienaą pavalgydyti, reikėjo apžiurėti, paguldyti, o dabartēs nē sunus, nē jų draugai manęs nemato.

Tai pasakusi, ji apsiszluostė žiurstu veidą, pažiurėjo į manę ir paklausė:

— O tu isz kur, dobilėli? isz tolians kiba kur atvažiavai, kad nepažinau, matyt ir mokiniesi?

— Teip, mokinuosi, ale asz suvis isz kito kampo, mocziut, svecziujuosi dabar sztai pas jus susiedus; rytas szendie gražus, iszvaževau pasikilnoti.

— Ir maniszkiei, budavo, kad parvažiuoja, tai vis paszeszupij sēdi. O ar tavo mamutė da gyva?

— Gyva da, mocziute.

— Tik neužmirszk jos, kad mokslus iszeisi, teip kaip manę mano vaikai užmirszo. Busi ponu, parvažiuok vasaroms, parvežk nors mažą kokį daigtelį prezento, turēs nors palikimą, ba asz tai meko nog savo vaikų, nē nog vieno, neturiu.

— Dieve manę saugok, kad asz savo tėvus kada turėčiau užmirszti, jų iszsziadėti; — asz, mocziute, nē tavęs, nē szito su tavimi pasimatymo, turbut, niekad neužmirsziu.

— Ką tu, vaike, apie manę, bene jau asz ilgai gyvensiu, kiba, kada busi ponu, o sueitum katrą isz mano sunų, pasakytum jiems, kad nors apie szitą vargužį neužmirsztu, kuom nors dapadētu; matai, jie likos gana aprupinti, iszmokinti, o szitas, Dieve, nē skaityti nemoka — kalbėjo graudžiai senutė, glostydama savo anuko galvelę. — Piemenėlis szits mano, mano senos patiekėlė! . . .

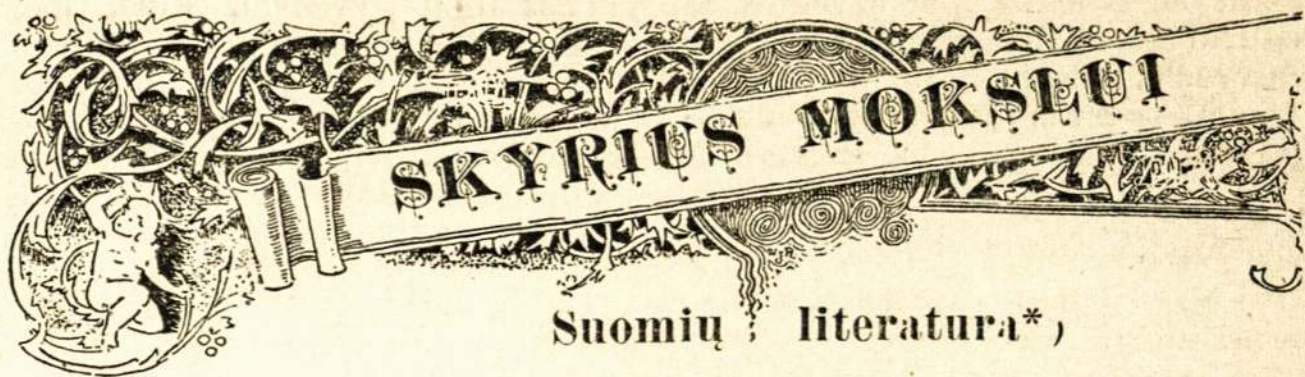
— Ale ana toj kuodė jau vėl veda tavo žasukus į vandenį — rodė ji vaikui — bėgk, maželi, neleiskie!

Vaikas pakilo ir szlubuodamas nubėgo pas žasukus. Paskui jį pasikėlė ir senutė, padėkavojo man, kad padėjau iszvaryt isz vandens žasukus ir teipgi rengėsi eiti paskui vaiką. Asz ją atsisveikinau ir gryžau prie laivo.

Saulė jau buvo pakilusi, bet karklynuose ir parugėj paukszteliai da vis nepaliovė cziulbėją ir cziurszkėją visokiais balsais. Isz vandens kilo garas. Juvys maudėsi apszviestoj saulės spinduliais sriovėje, bet asz apie žuvis jau nemislinau, sėdau į laivą ir yriausi linkui namų, o irdamosi dumojau, ką toj senutė kalbėjo: „Kad mokslus iszeisi, neužmirszk savo nelaimingos mamutės." . . . Nes jos mat du sunus, sopuliuose pagimdyti, jos motiniszkomis krutimis iszpenėti, lietuviszkomis dainomis iszsupti, iszvygiuoti, lietuviszka duona, sunkiai uždirbta, iszmaityti, ją užmirszo ir, likę iszgamomis, vienas laižo letenas maskolių, o kitas lenkams szypsosi. Džiaugdamesi, kad patys per varguolių darbą ir rupestį į rumus atsisėdo, savo geradėjus palieka duminėse bakužėse rukti Tu, gaidau, kad mokslus iszeisi, liksi ponu, neužmirszk savo tėvų nē savo tėvynės *).

Galas.

*) Pereitame N. szitame straipsnije. buvo szios žymesnės klaidos žodžiuose: pusl. 202, eilut. 29 vietoj savo medžių, reikia sodo medžių; p. 203, eil. 14 ir 15 vietoj žasiukų, reikia žasukų; antroj szpaltoj eil. 30, vietoj pabaigė, reikia parbaigė.

Suomių ; literatura*)

Istoriskas pjesinėlis.

(Tąsa).

In siaurę nog Finizkos užtakos terp azerų: Ladogos, Kutnos, Topos ir tt. isz vienos pusės, ir Bothnizkos užtakos bei upės Torneo isz antros — toli in žiemius, guli krasztas ežerų ir salų, nedidelių kalnų, girių ir pelkių pilnas. Krasztas tai mongolizkos giminės Suomių užgyventas, paprastai žmonių vadinamas Finlandija. Nog neatmenamųjų laikų suomiai ten gyveno, stabmeldisziems dievaicziams garbę dėdami. Kad szvedai, jų kaimynai isz antros pusės marių, priėmė kriksczionizką tikėjimą, tad, užsidegime to tikėjimo, pusėje jau XII szimtmeczio, atkreipė savo akis ant stabmeldiszkų suomių ir, užkariavę pirmiau Alandizskas salas, pasiekė krantų suomių ir tenai metuose 1157, ties inplaukimu upės Auros in Baltiasias mares, pastatė stiprią pilį Abo. Isz tos tai pilies platino terp tylių, romių suomių mokslą Kristaus, o podraug savo valdžią ant to kraszto. Bet negana buvo szvedams pakrasczių; užsideidė jie szalies vidurio, tų jos nesuskaitomų azerų bei salų, ir kad galėtu lengviaus tą vidurį užimti, pastatė kitą pilį prie Finizkos užtakos, kurią praminė Viborgu. Isz tų pilių ėjo kasmet in vidurį kraszto szarvuoti pulkai szvediszkų kareivių teip kaip in Lietuvą kryžiokai, ir ugnia

bei kardu platino szvedų vieszpatavimą. Pamaži tas vieszpatavimas likosi užtikrintas; szvedai tapo ponais, suomiai pavergtaisiais.

Apie tautiszką suomių literaturą tuomet nebuvo galima nė mislyti. Neturėjo jie nėkokių rasztiszkų paminklų, nė kalbos teip iszdirbtos, kad butu tikusi rasztui. Szvedai, civilizacija ir galybe augsztesni, užmetė jiems savo kalbą ir paproczius.

Pradžia suomių literaturos pareina nog laikų reformacijos. Kad XVI szimtmetje siaurinėje Europos dalije umai pradėjo platintis mokslas Luterio, Kalvino ir kitų reformatorių, uolus platintojai naujo mokslo panorėjo supažindyti su jo paslaptimis teipgi nužemintus, tamsius suomius. Vienu ir karscziausiu platinotoju pratestantizmo terp suomių buvo Agricola, Abos vyskupas. Atjautė jisai, jog reformacija neinsigilins terp prastuolių suomių, jeigu jiems nebus duotos in rankas suprantamos dvasiszkos knygos.

Ir davė jis jiems tas knygas. Paraszė katekizmą, parengė maldaknyges, kanticzkas, iszvertė visą Seną Instatymą ir dalį Naujo.

*) Pagal priimtą lietuviszkoje raszlevoje terminologiją finus vadiname suomiais, nors jie patys savę vadina „suomalainen“, o krasztą, kuriame gyvena — „Suomi“.

Milžiniszkas tai buvo darbas. Duoti rasztus tautai, kuri nēkokių rasztų neturējo, pakelti neiszdirbtą, gulinczią dar vystikluose kalbą iki tokiam laipsniui, kad joje butu galima užganēdinti reikalavimus kultūros — tokiam darbui reikējo nepaprasto pasiszventimo, geležinēs energijos ir milžiniszko triuso. Tą darbą, kurį kitur kur atlieka tukstancziai galvų ir rankų, tame atsitikime atliko vienas žmogus — Agricola. Dirbo jisai užsidaręs deszimtį metų, o iszējēs isz savo užsidarymo, galējo visam svietui pasigirti, kad atliko darbą, kuriam kito lygaus nēra. Davē suo-

miamis iszdirbtą kalbą, padējo kampinius akmenis po jų literatura. Garbē jo užtatai yra nepranykstanti.

Neužilgo po mircziai Agricolos suomių kalba atrado galingą užtarytoją ypatoje Jono, sunaus szvedų karaliaus Gustavo Vazos. Atsiųstas savo tēvo valdyti Finlandija, jis teip pamylējo to kraszto kalbą, kad kitaip nesznēkdavo, kaip tik suomiszka. Neilgai, tiesa, ta kalba guodēsi tokiu užtarytoju, nes Jonas 1568 m. tapo paszauktas ant szvedų sosto, bet jo globa nepasiliko be iszganingos intekmēs.

(Toliaus bus).

LIETUVISZKOS KANKLES.

Kiekviena tauta turi netik savo ypatingus budus, bet ir savo nacionaliszkus muzikos instrumentus. Teip lenkai senovėje turējo instrumentą, vadinamą *liutnia*, maskoliai — *gusli*, ispanai — *citra*, italiecziai — *gitara* ir t.t. Mūs, lietuvių, proseniai turējo savotiszkus instrumentus — trimytas ir ir kankles.

Trimytos — buvo tai kariszkos labai didelēs medinēs triubos. Isznykus lietuvių karēms su jų prieszais, isznyko ir trimytos. Szendien apie jas žinome tik isz senovēs apraszimų.

Antrasis lietuviszkas instrumentas — kanklēs — užsiliko iki sziai dienai, bet ir tas, rodos, netrukus isznyks. Jau ir szen-

dien sunku rasti žmogų, mokantį ant kanklių skambėti, jei kur retkarcziais pasitaiko koksai užsilikęs senelis, kursai atsiminęs jaunas dienas priverczia raudoti surudijusias kanklių stygas. Isz jaunųjų jau veik niekas nemoka ant kanklių skambėti; mat, smuikas su armonika užkariavo kanklių vietą; kanklēs neiszlaikē „kovos už buvį“

Kanklēs ant pažiuros yra tai in vieną galą susmailįta medinė dėžė. Netoli siauresniojo galo eina skersai geležinis virbalēlis, ant kurio užnarytos stygos (striunos). Platesnysis kanklių galas yra nupjautas įstrižai, teip, kad in vieną szoną stygos eina vis trumpon, o in kitą — ilgyn. Pakraszcziu įstrižai nupjautojo galo eina

eilė szriubų, prie kurių yra prikabintas kitas galas užnarytųjų prie geležinio virbalo Szriubai perdēm ir tiesmukai (perpendikuliariszkai) perkiszti isz apaczios kanklių į virszų. Norint atleisti ar užveržti stygą, pasuka už galvukės szriubą isz apaczios. Szriubai mediniai, isz virszaus įskelti — į tą įskėlimą įspraudžia galą stygos. Graijiant pasideda ant kelių ir skambina stygas su pirsztais arba su tam tikrais pagaliukais. Stygų paprastai esti 9, 11 arba 13. Taisant striunas taiko kas penktą striuną (in kvintas), o kada penktos striunos nepritenka, taiso kas trecią (in tercijas) — tokiu būdu sutaiko visas striunas.

Originaliszkos, užsilikę nog senovės kanklės, kiek man jų teko matyti, yra smarkiai aprukę senoviszkose duminėse grinčiose.

Niekuom nedažytos jų lentos nuo dumų aptrauktos juodu dažų ir nuo ranką apsislidinę, žvilga tarsi užteptos juodu lekierium. Apatinė lenta nekemėžno darbo, aptaszyta tiesiok kirviu, nieku nenulygita, net per aprukimo eilę matyt kiekviens kirvio sudavimas. Szonai taipgi nedaug stropiau apdirbti. Užtaigi virszutinė lenta paprastinai esti padabita kaip galint gražiau: czion iszpjaustyti peiluku visoki mar-

giniai, ant kitų gana artistiszkai padaryti. Daugiausiai marginių apie garsus, kurie paprastai turi žvaigždės paveikslą. Tarp visų tų marginių — medžių lapų ir žiedų, visokių vingių, kripių ir ritinių — tankiai esti metinė skaitlinė, kuriuose mat metuose daryta, o prie skaitlinės tankiai stovi raidė **R**, ženklas lenkiszkos įtekmės, pradinė litara lenkiszko žodžio *rok* (metas). Matomai kanklių mylėtojas turėjo atidėti visus savo liuosus vakarus per isztisas sąvaites, o gal ir mėnesius, kol pagal savo fantaziją nepadabino virszutinės kanklių lentos.

Kanklių balsas yra ne garsus, bet gana ausiai malonus. Seni žmonės pasakoja, kad prie kanklių skambinimo kitąsyk ir szokdavo — basi arba su vyžom apsiavę, nes trepsint su kietesniais apautuvais, kanklių balso negirdėti. Kad suprasti, kaip maloniai skamba lietuviszkos kanklės, reikia iszgirsti nors sykį skambinant senovės kanklinį; sausi, iszgelte pirsztai szokinėja po stygas (striunas), ir aida lietuviszka melodija, tartum kanklės atsilieptų senoviszka lietuviszka kalba. Ir neinstabu, kad jautrios szirdies tautiečiai apsiaszaroja klausydami balso jau žegiančių in kapus kanklių, tos graudingos gaidos,

tikrai lietuviszkos, paeinanczios užsimąscziusį, ar verta skamgal isz senų amžių.... byti negeriems jauniems,

Tik gajla, kad jau labai retai kurie užmirszta savo tėvų palai- kur gali rasti kanklinįką; se- kus.... Yra tai garsus kankli- niejie baigia mirti, jauniejie pa- nįkas – Simanas Staknevyczius niekino kankles. Sztai ant (aplinkinių vadinamas „Ringių mūsų paveikslėlio (žiurek ant senių“) nuo Sasnavos (Senapilės puslapio 235 matom kanklių pav). amžiaus apie 60 metų.

mistrą, pasidėjusį kankles ant kelių, rankas ant stygų ir tarsi

V—s.

(Isz Garso).

Moksliszki isztirymai:

Audros ir žemės drebėjimai.

Szį metą mokslincziai užtēmijo, kad karscziai ir audros vasaros laike turi susiriszimą su vulkaniszkomis, taigi vidurio žemės pajiegomis. Szijų metų vasara vienuose mūsų žemės krasztuose yra nepaprastai karszta su tankiomis ir smarkiomis audromis. Drauge su tuom ateina žinios isz visokių krasztų apie žemės drebėjimus ir apie vulkanų iszsiveržimus. Smarkus žemės drebėjimai buvo ant salų vidurinės Amerikos, babar ateina vėl žinios apie žemės drebėjimus pietinėj Italijoje ir pietinėj Austrijoj, teiposgi lava kratere vulkano Maunu Roa, ant salų Sandvicz, žymiai augstyn pakilo. Taigi czion atsiranda klausymas, ar yra koksai susiriszimas tarp oro mūsų žemės su pajiegomis žemės viduriuose ēsancziomis.

Nekurie mokslincziai ant užtēmtyto apsireisztkimo szį metą sprendžia, kad apart paprastų audrų, ant mūsų žemės yra ir teip vadinamos vulkaniszkos audros, taigi tokios audros, kurias gimdo vudurio žemės arba vulkaniszkos pajiegos.

Rods, laike vulkanų iszsiveržimų,

apskricziuose vulkanų buvo audros, bet ar jos apēmē didelius plotus, tas dar neisztirta. Szį metą audros buvo visokiuose mūsų žemės krasztuose, taigi visgi nežinia, ar vulkaniszkos pajiegos gali pagimdyti audras ir tolymuose nog vulkanų krasztuose. Ant užbaigtino apie tai sprendimo per mažai dar surinkta patēmijimų.

Jeigu ir atmestume nuomonę apie intekmę vulkanų ant audrų, tai ir be to jie turi intekmę ant permainų oro arba klimato ant mūsų žemės pavirsziaus. Vulkaniszkos pajiegos pakelia kaip kur mūsų žemės pavirszių; pasikėlus žemės pavirsziui, gali persikeisti ir jurių vandenių tekėjimai.

Ant Europos klimato didžiausią turi intekmę sziltas Atlantiszko oceano tekėjimas, vadinamas Golfstroemų. Jeigu jurių dugnas iszkiltu teip, kad tasai tekėjimas nusikreiptu nog Europos krasztų, tąsyk oras Europos pasidarytu daug szaltesnis, kadangi Golfstroem turi intekmę ant didelių plotų; oras Szvedijos ir Norvegijos

butu tada teip szaltas, kaip oras Alaskos. Lietuvoj ir butu dideliai daug szalcziau nei dabartēs.

Pasirodo isz tikro, kad Golfstroemo tekėjimas isz palengvo, bet nuolatai mainosi, bet nesitolina nog Europos krasztų, tik da labjans artinasi, drauge su tuom mainosi ir oras arba klimatas nekurių Europos krasztų. Belgi-zkas meteorologas Lankaster isztyrē, kad visas Europos plotas nog Hanovero iki Loirai (Prancuzijoj) per paskutinius metus nužudē 20 laipsnių szilumos, pagal Celsijaus termometrą, už tai vėl rytinė ir sziaurinė Europa laimėjo; Norvegija, Laponija, Finlandija laimėjo po 1 laipsnį; panėsų pasididinimą szilumos užtēmijo teiposgi Stokholme, Archan-gelske, Roykjavike ant salos Islandijos. Tokį jau pasimažinimą szilumos vakarinėj Europoj užtēmijo ir prancuziskas astronomas Flammarion. Užtatai Anglijoj pasimažino žiemos szaltis.

Tas pats yra ir Maskolijoj. Skaitlius szaltų dienų Peterburge nog 1828 m. sumažėjo ant 50 nuoszimezių. Gruodis nog 64 m., Sausis nog 44 m., Vasaris nog 24 metų pastojo daug sziltesniais. Ruduo nog antros pusės szio szimtmezio vėliaus užstoja, užtatai vėliaus užstoja ir pavasaris, o vasaros buvo daug szaltesnės negu buvo seniaus. Apskritai imant, tēmija Europoj pasimažinimą karszių vasaros laike, o szalczių žiemos laike. Tas ypacz znaimu Prancuzijoj ir Vokietijoj.

Karsztos vasaros su smarkiomis

audromis ir su žemēs drebėjimais ne vien Europoj, bet ir kituose krasztuose, buvo tuose metuose, kuriuose ant saulės pasirodo juodi plētmai. Kokią vienog tie plētmai turi intekmę ant karsztos vasaros su audromis ir ant vulkaniszkių viduro žemēs pajegų, gimdanczių smarkius žemēs drebėjimus, tas iki sziol nēr isztirta.

Apskritai imant, sziaudien tiek užtēmyma, kad Europcj vasaros eina szaltyn, užtat žiemos sziltesnės, taigi, ką žudo vasara, tą sugražina sziltesnė žiema. Klimatai Prancuzijos, Belgijos, Holandijos, Anglijos salos Wight, isz palengvo mainosi. Tą permainą gimdo paminėtas Atlantiko tekėjimas, vadinamas Golfstroemu, kuri, kaip mano, didele, neseniai susitvėrusi karalinė siena netoli Floridos, ir iszkilimas tulose vietose Atlantiko dugno, nustumė prie Europos krantų.

Tasaí szilto vandens tekėjimas tarpina ledus, atnesztus nog sziaurės kraszto ir szildo arą.

Persikeitimai klimato turi atsiliepti ir ant augmenų, jeigu jau ne visų Europos krasztų, tai nors ant vakarinės Vokietijos, Prancuzijos, Belgijos ir Holandijos. Palmos, ir kitokie sziltesnių krasztų medžiai iszlikis per žiemą soduose, kadangi jos bijosi tik szalczio, bet ant augimo nereikalauja didelio karsczio; užtaigi vėl vynuogės, kurios nors daugiaus pakenczia szalczio, bet užtai ant nunokimo reikalauja daug szilumos, ne galēs priderancziai nunokti tuose vakarinės Europos krasztuose.

Nauji iszadimai.

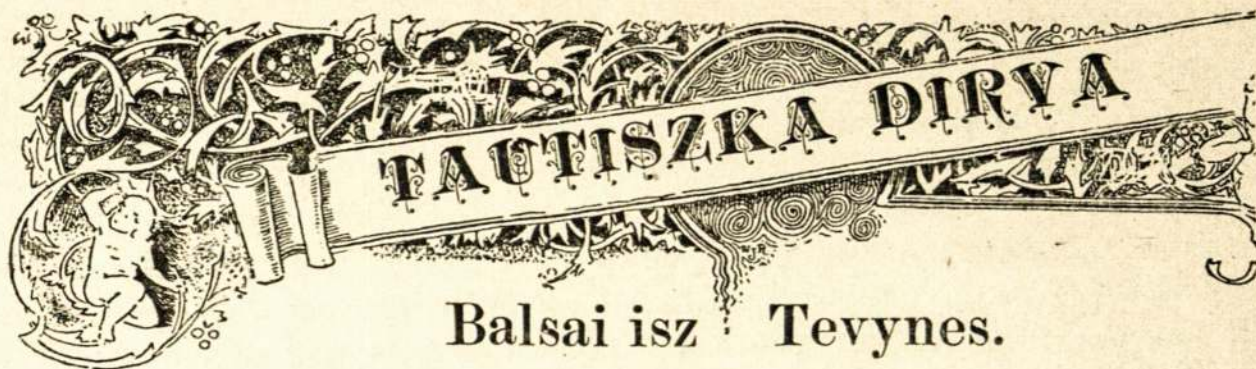
Maskolijoj, W. A. Fribes surodo iszrynimo. Taigi tos bakterijos atnaujų bakterijų veislę, po kurių intekmę linai pasidaro tinkanti ant jų kinant, arba rasa, jeigu juos ant pie-

vos kloja. Ta nauja bakterijų veislė, žiurint per padidinantį stiklą, turi lazdutės pavidalą, auga ir be oro. Su tomis bakterijoms in umą laiką nurautus linus galima ant mynimo parengti: nereikia jų nė mirkinti, nė kloti ant pievos. Valakna išzmyta, su pagelba tų parengtų bakterijų, ēsant daug lygesnė ir dailesnė. P. Fribes apie tą savo išradimą padavė jau atsakantį rasztą žemdarbystės ministerijai. Mat dabar ant bakterijų remia ne tik visokias ligas, tarp jų randa ne vien pavojingas žmogaus sveikatai, bet ir naudingas.

Daktaras Sanorelli, italijonis, apsigyvenęs Pietinėj Amerikoje, mieste Montevideo, po ilgų tyrinėjimų, surado bakteriją arba ligos sėklą, nog kurios paeina baisi sziltų krasztų liga, vadinama — geltonasis drugys, arba geltonoji sziltinė. Nog ligos tos iki sziol gydytojai ne pažinojo tikrai tinkanczių vaistų. Apsirgę ta liga, tik tie, budavo, išzgyja, kurie ligos smarkumą perkenczia, bet tokių buvo labai mažai. Daktaras Sanorelli, per ypatiszką auginimą sėklas tos ligos susilpnino ir teip susilpnintas inskiepijo žmonėms teip pat, kaip antai skiepija rauples. Per tokį inskiepijimą žmogaus organizmas ingauna didesnę pajiegą priešintiesi ligai ir jeigu inskiepytas ir apserga, tai liga jau nebuna teip smarki; teip skiepitų ne daug mirszta.

Szvedas Anderson, kaip pranesza, išzrado budą, kaip pasinaudoti išz debesų elektrikos, kaipo pajiegos. Anderson sako, kad jis susekė, kaip galima paimti žaibus ir kaip priversti juos žmogui tarnauti. Rods Anderson tvirtina, kad jis gali priversti paimtą išz debesų žaibą naikinti priešų laivus arba ir kariauną (vaiską). Kokiū budu jis tą atlieka, to neiszreiszkia. Daręs jau bandavones ir jos jį užganėdinę. Skundžiasi vien, kad paleistas žaibas ne bēga toli, taigi toli stovinczio prieszo neužgauna, bet tiki, kad jam pasiseks toliaus savo išradimą ant tiek pagerinti, kad žaibas tarnaus ant daug didesnių plotų. Nori Anderson savo išradimą parduoti, ir jeigu Amerikos kariszkos valdžios pirkti nepanorēs, ketina parduoti in Europą. Jeigu Andersonui isztikro pasisektu semti elektriszką pajiegą tiesiog išz debesų ir ją apversti ant varymo visokių maszių, jo vardas didei pagarsētu, nauda del žmonių butu neiszpasakyta.

G. Feltz, išz Denver, Col., išzrado naują prietaisą lakiojimui oru. Prietaisa p. Feltzo ne turi baliono arba obuolo, bet jo vietoj sparnus, kurių apaczioj pritaisyta lakiotojui sėdynė. Tiek jau buvo iki sziol iszrastų visokių lakiojimui prietaisų! vienas išz jų laikraszcziai labiaus, kitas mažiaus reklamavo, bet visgi iki sziol klausymas apie lakiojimą žmonių po orą, pagal jų norą, dar nera iszrisztas. Sunku todel tikėti, kad iszriszti aną p. Feltzui jau tikrai pasisekė.

Balsai isz Tevynes.

Ar teisybė?

Berlyno korespondentas in angliskaj laikrasztj „Standard“ pranesza, buk dabartinis caras Makalojus II panaikines ukaza savo tėvo Alexandro III, per kurj vaikai isz maiszytu szejmynu, jei tik tėvas arba motina buvo maskoliais, visados turėdavo buti pravoslavais. Dabartės buse

teip: vaikai isz maiszytu tėvų visados buse kriksztijami tikėjime tėvo, o mergaitės tikėjime motinos.

Naujiena ta, jei teisinga, del mus yra gana linksma, bet per tai da nusimeta tik menka dalelė neteisingų ukazu, kuriais mus maskoliai slėgia.

Ne vien mus kaltė.

Isz Kauno korespondentas sumaskolėjusio lenkiszko laikraszczio „Kraj“, raszo, kad girtuoklystė terpu mus valsezionij t. y. lietuvių žemaiczių, ėsant neiszpasakytai prasiplatinusi. Isz girtuoklystės paeina ir provos: pernai metą Kauno gubernijoj valsezioniszkuose koros (kriminaliszkuose) suduose buvo 2664 kriminaliszkos provos, ir 14.609 provos civiliszkos. O prieg tam, pakajaus suduose, toj pat gubernijoj, buvo 21.585 kriminaliszkos provos ir

26.433 civiliszkos.

Be abejonės, parodymas tas yra dideliai liudnas. Girtuoklystė ir provos, tai yra du silpniausi mus tautoj apsireiszkimai, bet tegul „Kraj“ atverczia kitą Kauno kalendoriaus pusę ir prisižiuri in darbus maskolij valdzios Lietuvoje, pamatys, kad prie girtuoklystės. o ypatingai prie provų, mus kraszte daug ir pats maskolij rėdas prisideda. Kiek tai per metą buna provų vien tik už lietuviszkas knjgas?

Amatų mokslainės ukinjams.

„Lietuva“ paduoda, kad maskoliszka žemdarbystės ministerija užgyrė parengti prie žemesnių žemdarbystės mokslainij Maskolijoj, o tame ir Lietuvoj, kursus del prasimokinimo amatų. Ant mokinimosi bus primami ne vien vaikai, bet ir suaugę

ukinjikai. Mokys czia, jeigu jau ne padirbimo visokių žemdarbystės mazzinų ir įnagių, tai nors jų taisymo. Isz amatų mokys czia: kalvystos, sliesorystos, staliorystos.

Seniai jau tokios mokslainės Lietuvoj yra reikalingos.

Seniausios liet. knjgos.

Iki sziol buvo mislinta, kad seniausiai spaudinta lietuviszkaj kalboj knjga – yra Martyno Masvidio (Maž-

vydžio) „Catechismus prasty szadei“, spaudintas Karaliaucziuje 1546 m. Už antrą lietuviszką druką

skaitė ikisziol „Forma chrikstima“, darų yr inklijuoti koki ten seni drukai. Atklijavus apdarus, rado juose ikisziol nežinomą, antrą, pagal izdavimo laiką, lietuviszką druką. Buvo czia lietuviszkas vertimas giesmės „Te Deum laudamus“ (Tavę Dieve garbiname). Apart tos, tilpo czia: „Giesmė apie isznumirusu prisikėlima Vieschpaties mussu, Jezaus Christaus“ ir „Antra giesmė senoghi“. Visi tie vertimai yra kunigo Mažvydžio. Knigutė ta izduota 1549 m. ir atspausta Karaliaucziuje. Celichovski užtėmijo, kad vidurij ap-

kuose isznesza 8 milijonus rublių. Puolant ukinikystei, izrodo toj knigutė, iszeivystė kas kart didinasi. Laike vasaros vis didesnis skaitlius valsezionių eina ant darbų in Prusus ir net in Maskoliją, in pakrasczius upės Dono; teipgi didinasi ir tikroj emigracija in Capland ir in Canada

Padėjimas ukių Kauno gubernioj.

Szimet izleista maskoliszkoj kalboj „Atmintinė knigute Kauno gubernios“ rodo, jog padėjimas ukinikystės Lietuvoj eina kas kart blogyn. Per paskutinius 7 metus likos užstatyta 1106 didesnės ūkės, palivarkai ir dvarai, turintieji sudėtinai, in 160, 839 desetas. Skola ant jų užtraukta Vilniaus ir Tulos ukiszkuose ban-

kuose isznesza 8 milijonus rublių.

Puolant ukinikystei, izrodo toj knigutė, iszeivystė kas kart didinasi. Laike vasaros vis didesnis skaitlius valsezionių eina ant darbų in Prusus ir net in Maskoliją, in pakrasczius upės Dono; teipgi didinasi ir tikroj emigracija in Capland ir in Canada

Vietiniai rupescziai.

Klausymai ir atsakymai

ANT KURIU REIKIA ATSAKYTI, NORINT GAUTI UKESISZKAS (antras) POPIERAS *).

1. Kl. — Kokioje szalyje gyveni?

At. — Suvienytose Valstijose, Amerikoje.

2. Kl. — Kokį budą rėdymo Suvienytos Valstijos turi?

A. — Suvienytos Valstijos yra Republika.

3. Kl. — Kas tai yra Republika?

A. — Republika yra tai szalis, kurioje rėdo žmonės iszrinkti per visus žmones.

*) Sutaisyti court'e Northumbld. Co, Pa.

Questions and answers for applicants for naturalization.

1. Q. — What country do you live in?

A. — United States of America.

2. Q. — What form of Government has the United States of America?

A. — It is a Republic.

3. Q. — What is a Republic?

A. — A country in which the Sovereign power is exercised by representatives elected by the people.

4. Kl. — O kas yra karalystė arba ciecorystė?

A. — Yra tai tokia szalis, kur valdo karalius arba ciecorius pats arba per savo tarnus, per jį paskirtus, kur žmonėms nėr daleista urėdņikus rinkti.

5. Kl. — Kas tai yra konstitucija?

A. — Yra tai svarbiausios ir pamatinės tiesos (provos), kuriomis žmonės liuosose szalyse rėdosi.

6. Kl. — Isz kelių skyrių susideda mus rėdas?

At. — Isz trijų. Isz tiesdavystės, tiesdarystės ir teisdarystės.

7. Kl. — Kam yra atiduota tiesdarystės valdžia Suv. Valstijose?

At. — Prezidentui.

8. Kl. — Kas yra prezidentu Suvienytų Valstijų?

At. — William Mak-Kinley.

9. Kl. — Isz ko susideda Teisdavystės dalys rėdo?

At. — Isz Senato ir isz Namų Rerezentantų.

10. Kl. — Kas renka Senatorius Suv. Valstijų?

At. — Legislatura (arba namai tiesdavystės) kiekvieno sztėto (gubernės).

11. Kl. — Ant kaip ilgai yra renkami Senatoriai?

At. — Ant 6 metų.

12. Kl. — Po kelis Senatorius kožnas sztėtas renka?

At. — Po du.

13. Kl. — Tai kiek isz viso Senatorių yra Suv. Valstijose?

At. — Devynesdeszimts.

14. Kl. — Kas renka Kongresmanus arba sąnarius Namų Rerezentantų?

At. — Žmonės renka ir tai vis po vieną isz kiekvieno distrikto (arba apielinkės).

4. Q. — What is a Kingdom or an Empire?

A. — It is a Country governed by a King or an Emperor or by his officials, appointed by such King or Emperor without the people's consent or advice.

5. Q. — What is a Constitution?

A. — The principles or fundamental Laws which governs a State or other organized body of men.

6. Q. — How many branches are there in the Government?

A. — Three. Legislative, Executive and Judicial.

7. Q. — In whom is lodged the Executive branch of the Government?

A. — In the President.

8. Q. — Who is President of United States?

A. — William McKinley.

9. Q. — What constitutes the Legislative branch of the Government?

A. — The Senate and House of Representatives.

10. Q. — How are United States Senators elected?

A. — By the Legislatures of the several States.

11. Q. — For how long are United States Senators elected?

A. — For a term of six years.

12. Q. — How many Senators are elected from each State to the United States Senate?

A. — Two.

13. Q. — How many Senators are there in the United States Senate?

A. — Ninety.

14. Q. — How are members of the House of Representatives, or members of Congress elected?

A. — By the people, and but one is elected from each Congressional district.

15. Kl. — Ant kaip ilgai yra renkamas Kongresmanas (arba sąnarys Namų Reprezentantų)?

At. — Ant dviejų metų.

16. Kl. Kas Suvienytose Valstijose paskiria sudžias?

At. — Suvienytų Valstijų sudžias paskiria prezidentas, su pritarimu Senato. *)

17. Kl. — Ant kaip ilgai sudžios yra paskiriami?

At. — Ant viso gyvenimo, arba kol priderancziai elgsis.

18. Kl. — Kiek gubernijų (stėtų) yra Suvienytose Valstijose?

At. — Keturesdeszimts penki.

19. Kl. — Kokioje gubernėj (szte) te) gyveni?

At. — Pensylvanijoje (arba New Yorke ar kokioj kitoj).

20. Kl. — Kas yra gubernatoriumi tavo gubernėj?

At. — (pasakyk).

21. — Kl. Kokiam gyveni pavieta (kaunte)?

At. — (turi pasakyt savo pav.)

22. Kl. — Kokiam mieste arba priemiestij gyveni?

At. — (turi iszreikshti vietą savo gyvenimo).

23. Kl. — Kokios yra priderystės ukėso Suv. Valstijų?

At. — Pasiduoti Tiesoms Szalies. Per dorą ir iszmintingą balsavimą pagerinti tiesas ir patį rėdą. Prisdėti prie užlaikymo tvarkos ir pakajaus (ramybės). Pagelbėti urėdą, jeigu anas prie to ukėšą szauktu.

24. Kl. — Koki tavo privalumai kaip balsuojanczio ukėso?

At. — Reikia balsuoti už žmogų, kurs in tą ar kitą urėdą geriausiai tinka. Paniekinti tuos, kurie duoda už balsavimą pinigų arba laike balsavimų girdo. **)

15. Q. — For how long a term are Congressmen elected?

A. — Two years.

16. — How are United States Judges appointed?

A. — By the President, with the advice and consent of the Senate.

17. Q. — For what period of time are the United States judges appointed?

A. — For life, or during good behavior.

18. Q. — How many States are there in the United States?

A. — Forty five.

19. Q. — What State do you live in?

A. — X....

20. Q. — Who is the Governor of your State?

A. — X....

21. Q. — What County do you live in?

A. — X....

22. Q. — What borough or Township do you live in?

A. — X....

23. Q. — What is the duty of a citizen of the United States?

A. — To obey the laws of the Country, and by intelligent and honest vote to improve the Laws and goverment thereof. To assist in preserving the peace and good order of the community and to assist the officers of the law when called upon.

24. Q. — What is your duty as a voter?

A. — To vote for the best man for public offices; to condemn the use of money or bribery at elections.

*) Vietinius sudžias: miestų ir pavieta renka patys žmonės.

**) Toliaus mes Tėvynėj pilnai konstituciją Sus. Valstijų iszguldysime.

Gaivykimės nors viltimi.

Suvalginti bedarbėmis Amerikos darbininkai, prie kurių ir mes visi, lietuviai, prigulime, nog keturių jau veik metų lukuriuojam geresnių laikų, daugiau darbo ir daugiau pelno. Bet veltū, juom toliaus, juom darbiniko padėjimas Amerikoj vis blogesnis. Paskutiniame laike jau tolose vietose in nekurias grinteles ir badas pradėjo dyrszioti.

Argi nėra nē vilties, kad Amerikoj laikai pasitaisytu?

— Viltis yra. Seniai laukiamas tarifos bilius (lietuviszkai pasakytume — mūito padavadijimas) jau likos izsduotas. Perėjo jis per kongresą pagal mislį republikonų. Ant užrubežinių izsdarbių (tavorų) likos uždėtas gana augsztas mūitas. Dabar Amerikiečiai savo dirbtuves gali atidaryti ir gal duot žmonėms darbą.

Antra, del anglekasių (nes lietuvių daugiausiai prie anglių dirba) ir atsidaro szviesesnē ateitē.

Minksztos anglys, kaipo pigesnēs, daugelije vietų izstumē iz rinkos antracitą, net paczios kietųjų anglių kompanijos ant savo gelžkelių pirko ir kureno anglis minksztas; per tai sumažėjo kietose anglyse darbas ir paczios anglys atpigo, atpigus anglims, atpigo mainierio mokestis.

Dabartes darbininkai minksztųjų anglių beveik visur sustraikavo, nori gauti daugiau už savo darbą pelno. Jeigu jie laimēs, czienia ant anglių pakils, o minksztoms anglims pabrangus, daugumas vėl gryžsz prie antracito. Tada visiems bus geriaus.

Kada žmogų vargas marina, reikia nors nodiejomis gaivytis.

Ka apie mus mano.

Mes laukiame, kad Amerikoj bus neužilgo geriaus, o senatorius Tillman'as tuomtarpu 13 d. pereito mėnesio (July) vėl buvo inneszės in Senatą bilių (provą arba padavadijimą) kad vėl mus, ateivius, ypatingai ateivius izs Austrijos ir Maskolijos, apsunkinti.

Rodijo Tillman'as, kad Amerikos rēdas apseitu su ateiviais labai trumpai: kad kiekvienam, atvažiavusiam in Ameriką, lieptu užmokėti nē mažiaus, nē daugiau, tik 100 dolerių.

Zinoma, tas Tillman'o inneszimas neperėje, likos atmestu, bet mes „polenderiai“ (teip Amerikiečiai ir mus lietuvius vadina), ką gavom, tai gavom! — izsvadino mus žmonėms neapszviestais, nemokancziais tankiausiai nē skaityti, nē raszyti; izsvadino mus maisztininkais, kurie drau-

gystēse ir parapijose be vaidų, be pjovynių nemokame apseiti, kurie, girdi, savo bažnyczias krauju aplais tome, kurie kunigams prie altorių rubus nudraskome; izsvadino girtuokliais, pesztukais, nes daugiausiai karczemų yra ten, kur mes gyvename, tai statistiszkai jie ten izsrodē, daugiau provų, daugiau pesztynių atsitinka ten, kur buna mus žmonēs; pas mus, užmētinejo tie senatoriai, kriksztynos ir veselijos (vestuvēs), o net ir pagrabai, retai kada atsitinka be girtavymų ir pagalios kraujo praliejimo.

Ar ne sarmata mums, lietuviai, kad svetimi turi teip apie mus kalbėti ir paskui apie tai po visus Amerikos laikraszczius raszyti?.. O didžiausia sarmata yra tame, kad, ką jie kalbėjo mums užmētinedami, yra taisybē.

Gal vėl sutiksime su lenkais.

Korespondentas lenkiszko laikrasz czio „Kuryer Nowojorski“ jau kelin-tu syk raszo isz Waszingtono, buk Spalių mėnesije atvažiuosęs ir apsi-gyvensęs Amerikoje Vyskupas Hry-nievieckis, buvęs pirmiaus vyskupu Vilniaus diecezijos, o paskiaus per maskolių rėdą suvis isz Maskolijos iszvytas. Busęs jis pagalbiniku Po-piežiaus delegato Martinelli.

Kalba, kad vysk. Hrynienieckis mokąs truputį ir lietuviszka ir kad

bebudamas Amerikoje užsiimsęs lenkų ir lietuvių bažnytiniiais reikalais, o prie Katalikiszko Waszingtono Uni-versiteto uždėses „Augsztesnę len-kiszka mokslainę“, del kurios jau ir žemės 5 akrai esą nupikrti.

Tas viskas bus gerai, jeigu invyks, bet prie anos lenkiszkos Waszingtono mokslainės, mes, lietuviai, prisi-dėtume kiba tiktai ant tiek, ant kiek toje butu ir lietuviszka.

Lietuviszka kronika.

§ Lietuvoje szimet javai užderėjo vidutiniszka, rugiai ir kviečiai nē szio, nē to, o vasarojas, tikisi, busęs suvis geras, kad tik sausai susivalytu, tik Vilniaus gub. javai menkiaus užderėje.

§ Prekės javų, pagal Liepojaus rinką, tokios: rugiai 59 kp. už pudą; kviečiai 85 kp; avizos nog 65 iki 73 kp; sēmens nog 91 iki 96 kp. už pudą.

§ Isz ukinikiszku draugyscziu, Kau-no gubernioje, iki sziam laikui yra szios: „draugystē pirkimo ir pardavi-mo ukiszku produktų“ Keidainiuose, „draug. auginimo žemaitiszku arkliu,“ ir „draugystē sodaunikystēs“ — Kaune. Tai viskas.

§ Nog Vilniaus iki Verkų, upe Vi-lija, nog szimet likos intaisytas gar-laiyvys.

§ Nog 13 d. Liepos Kauno, Vil-niaus ir Gardino gubernėse degtinę ir alų jau pardavinėja valdzios agen-tai.

§ Maskolių izdo ministerija jau isz-davē padavadijimą neleisti daugiau

popierinių rubliniu, in vieta to leis sidabrinis.

§ Daugelis mokytoju isz pradiniu mokslainiu Kauno ir Vilniaus guber-nėse, zinoma maskoliu, pamete vaikų mokinimą, nuėjo pardavinėti randavą degtinę. Tas urėdas jiems labai tin-ka, raszo Lietuva.

§ Mieste Minske, Lietuvoje, mas-koliu valdzia daleido pastatyti naują katalikiszka bažnycia, skaitliuje ket-virtą.

§ Vilniuje, kaip pranesza „Ukini-kas,“ darbinikai pradeda bruzdėti ir vienyties in kuopas. Policija esant pabugus. Terp darbiniku platinasi rasztai, aizskinantii jų padėjimą. Tarpe tu rasztu esą ir lietuviszki.

§ Szunskuose, Suv. rėd., pranesza lenkiszki laikrascziai, bekasant gra-bę, ukinikas rades puode 100 dukatu, su laiszku, rodancziu buk tai esąs pa-likimas nekocio Glavecko. Pinigai buve užkasti daugiau kaip priesz 100 metu.

§ Vindavos pamarini portą ketina valdzia sujungti su Nemunu per upe

Dubisą, tada lietuviai nereikalaus gabenti savo javus ir szeitp iszdarbius in svetimus krasztus per Prusus ir nereikēs Prusams mokēti muitą (Lietuva).

§ Etnografiszka draugystē prie Kazaniaus universiteto, Maskolijoj, iszsiuntē vieną isz savo sanarių in Vilniaus gub, kad isztirtu lietuviską ir karaimiszką kalbą (Lietuva).

§ Prusų policija vėl arsziaus pradėjusi vaikyti isz Prusų Maskolijos padonus, Prusuose apsigyvėnusi.

§ Plungės miestelij, Kauno gub., žydeliai sumuszē akeczyžēs urēdinikus ir policija niekaip negali surasti kaltinikų. Maskoliszki laikraszčiai rodią, kad reikia užtat nubausti visą miestelij. Mat teisingumas?!

§ Autorius apysakēlių „Jurgis Durnelis,“ „Levonas Jonas“ ir kitų rasztų, Szolkovski, (pasiraszydavo po savo rasztais pseudonimu „Bro-lis“) raszēs lenkiszka, bet ēmēs tematus isz lietuvių gyvenimo, kaip pranesza Glos, pasimirē. A. A. . . .

§ Vilniuje, ministeris apszvietimo jau buvo daleidēs uždēti augsztesnę techniszką mokslainę, bet kilus kokiai ten periszkadai atidarymas jos nukeltas ant toliaus. Maskolijoj vis teip.

Kratos ir areisztai.

§ Pereitame mėnesije buvo areisztavotas Szunskuose klierikas Rudvalis. Likos pasodintas in Kalvarijos kalinj.

• § Kitas klierikas Seinų Seminarijos Bulvieczius teipgi sako, likos suareisztavotu Varszavoj, kad nuvažavo in ten ant szventinimų.

§ Seinų daktaras Petras Matulaitis paimtas in Kalinj. Paimti teipgi du jo broliai Pranas ir Andrius.

Visi už lietuviystę.

§ Prezidentas McKinley emigrantų užveizdos komisoriumi paskyrē garsujį Powderlij, buvusį prezidentą „Darbo kareivių“ — „Knights of Labor“, dideliai n'iužkencziantį sveitimauczių. Tas nebus del naudos emigrantų.

§ Chicagoj, lietuvis Žeglenis yra iszradēs serdoką (mandierą) apsaugojanczią nog revolverio kulky. Neseniai „College de Dental“ vel buvo bandymai, p. Žeglenis bupo apsilvilkęs anuom serdoku, kada publika in jį szraudē isz revolverių. Kulkos nog serdoko atszoko.

§ Pittstone pereitame mėnesij buvo grajįtas teatras „Bedievis“.

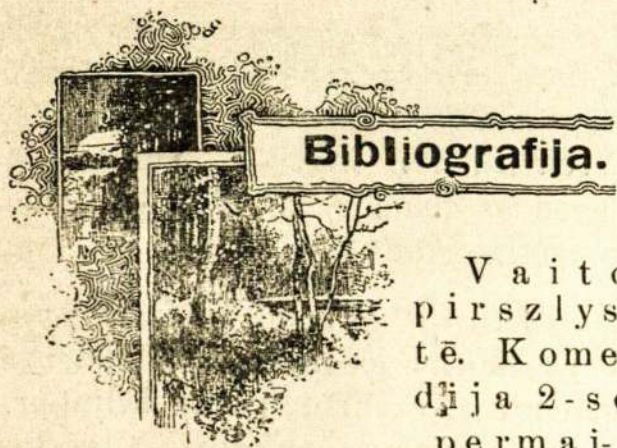
§ Rytas ragina ant Waterburio lietuvių kooperatyviszkos farmos intaisyti siratų-naszlaiczių namus. Doras užmanymas.

§ Chicagoj, sanariai draug. szv. Kazimiero 1 d. Rugjuczio apvaicszciojo dieną 10 metinio uždējimo draugystēs.

§ Wilkes Barre, Pensilvanijoj, 22 d. liepos likos pakartas lietuvis Petras Veselka. Tas buvo nedoras žmogus ir žmogžudys. Mums lietuviams sarmata, kad tautoj mus tokie atsi-randa.

Viso Kalvarijos kalinije, kaip pranesza Vienybēs korespondentas, sēdi 10 lietuvių už lietuviszkas knigas bei laikraszcius. Penki sēdi Senapilėj, o yra laukiame, kad aukų už szventą mus darbą busiā da daugiau. Viso suareisztavotų ēsą per 80 ypatų.

Kas žin ar ir tos aukos nesujudins szaltas lietuvių szirdis? Persekiojimai žmonių už ideas paprastai gimdo karžygius. Nemisliu, kad mus tauta isz anų per istoriją nutrintų tiesų iszkryptų.

Bibliografija.

V a i t o
p i r s z l y s t ė.
K o m e d ė j a 2 - s e
p e r m a i -

nose. S u t a i s ė J u o z a p a s
G i e g ž n a s. I s z l e i d o V.
K a r a l i u s. B a l t i m o r e, M d.
1897 m.

Lietuvishkoj raszlevoj labiausiai truksta kam nors tinkanczių originaliszkų dramatiszkų rasztų. Iki sziol beveik vienatiniu originaliszku lietuviszku dramaturgu buvo Gužutis, tikt kaip isz jo dramatu matyt, jis mažai su teatru susipažinęs, todėl jo rasztai nuobodus ir netinka ant parodymų teatruose. Amerikoj rods turime, nukaltus ant pareikalavimo, originaliszkus dramatus; nekurie isz tokių raszėjų net stengiasi tą raszlevos dalį in monopolį paimti, bet kad jie nesusipažinę nē su teorija dramatu, nē su lietuviszba kalba, todėl jų manopoliai tik blėdį lietuviszškai raszlevai atgabena. Apie augszcziaus paminētą veikalą to visiszkai pasakyti negalima. Nors veikalas p. Giegžno ir negeriausias, bet jis visgi geresnis už kitus mūsų Amerikos dramaturgų rasztus. Scenos sutaisytos gana gerai, terp jų yra gana juokingos. Kalba nors ne geriausia, bet visgi geresnē už kalbą monopolistų dramatiszkų, kurių rasztus tankiausiai parodo ant scenos kitos lietuviszkos draugystės.

D ė v o n i s k i ų k r y ž i u s.
K a s z t a i s k u n. A. M. M i l u -

k o. 1897 m. S p a u s t u v ė j e
„G a r s o A m e r i k o s L i e t u -
v i ų“. S h e n a n d o a h, P a.

Be literatiszkos pretenzijos aprasztytas czia kryžius, pastatytas ant laukų kaimo Dėveniszkų. Priežastys pastatymo, noras jį panaikiti, aukos....

N a u j a s l i e t u v i s z k a s F y -
b e l i s a r b a K n y g e l ė s, i s z
k u r i ų k u d i k i a i g a l i s z -
s i m o k i n t i l i e t u v i s z k a i
s k a i t y t i b e i r r s z y t i. B i -
t ė n a i, 1897 m. K a s z t a i s i r
s p a u d a M. J a n k a u s.

Yra tai lietuviszkas elementorius del Prusų lietuvių, spaudintas vokiszkomis raidėmis. Knįgutė padalinta in dvi dalis. Pirmoj dalije telpa budas prasimokinimo skaityti, ir tas budas isz tikro geresnis už aną, paremtą ant sillabizavimo. Antroje dalij telpa trumpi, suprantami apraszymai visokių daigtų ir apsireiszkimų, kokius vaikai nuolatai mato, kaip antai: trumpos žinios apie galvijus ir žvėris, apie želmenis, apie ugnį, orą, dangų, saulę ir teip toliaus. Paskui eina pamokinimai apie Dievą; telpa czion ir trumpas katekizmas protestoniszko tikėjimo. Galima tai knįgutei užmesti ne gryną kalbą, daug sakinių visai ne lietuviszkų. Pradžiamokslj gi labiausiai reikia rupintis apie grynumą kalbos.

V a r d a n T e i s y b ė s (p e r -
d i r b t a). K a l b a W. L i e b -
k n e c h t o. W d r u k a r n i
Z w i a z k u S o c y a l i s t o w
p o l s k i e h.

Czion mat ponai socijalistai suteikē lietuviams iszverstą in lietuviszką kalbą garsaus vokiszko socijalistų va-

dovo Liebknechto, apie mierius socialistų. Liebknecht czia ir krikščionybę pripažysta nuopelnus, tikt sunku suprasti, kodėl socialistai gyvenime teip krikščionybės neužkenčia? Mat, jeigu prireikia, kitaip moka kalbėti, o kitaip vėl elgiasi, taigi patssavo žodžiams prieštarauja.

B i r u t ė s k a l n a s. 1897m. Spaustuvėje „Garso“. Shenandoah, Pa.

Telpa czia daugeliui pažystama daina apie Birutą, prasidedanti nog žodžių: „Ant kranto marių.“ Toliaus eina apraszymas kuom buvo Biruta.

D u b r o l i a i. Trumpa apysakėlė, iszėjusi toj pat spaustuvėj. Vertė A. J. J. K.

A p i e J o n ą T v a r d a u c k ą, garsų burtiniką ir jo darbus sykiu su apraszymais apie burtus. Pagal lenkiską sutaisė J. K. Plymouth, Pa. Spaustuvėje J. Paukszcio.

Yra tai apraszymas žinomos lenkiskos legeados apie burtiniką Tvardaucką ir apie jo darbus. Pabaigoj kniūtės pridėti burtai ir baikos su kazyromis. Kniūtė literatizkos vertės neturi.

P a m o k i n a n t i a p r a s z y m a i isz gyvenimo žmonių ir visokios rodos. Vilniuje. 1893 m.

K e l e t a s ž o d ž i ų a p i e L i e t u v i u s ir naudingi pamokinimai del Lietuvos žmonių. Vilniuje. 1893 m.

Svarbesni rasztai telpanti musų laikraszcziuose yra szitie: „Vienybė“ eina svarbus veikalas D-ro Edm. Veckenstedto, Mythai, pasakos ir legendos Žiamaiczių. Isz vokizkos kalbos iszguldė J. Szlupas

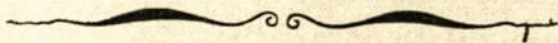
„Lietuvoj“ gi traukiasi **G e o g r a f i j a.** Pirma jos dalis, taigi fizizska geografija, apdirbta pagal Edinburgo universiteto profesorių, Archibaldą Geikie. Iki sziol pirma dalis da nepasibaigė.

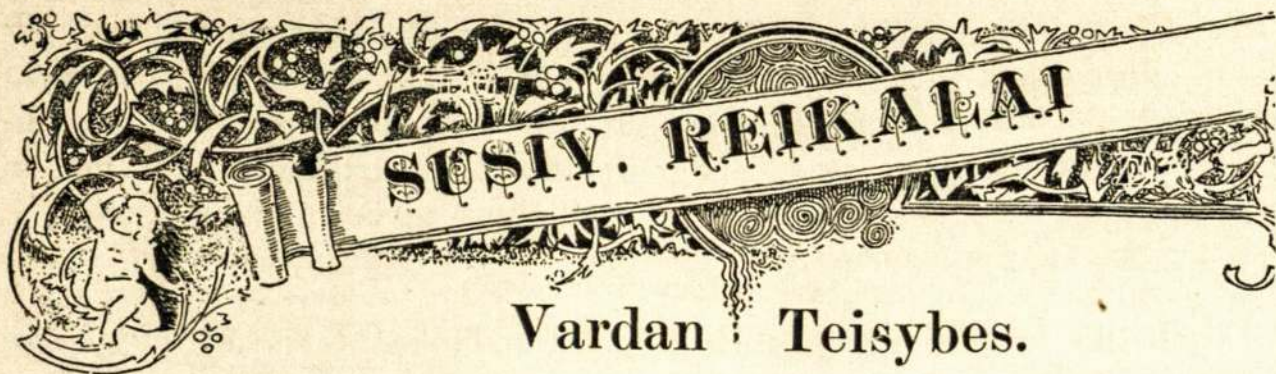
G a r s a s perspaudina dabar istoriją Žemaiczių Vyskupystės, paraszytą, priesz kelias deszimtis metų, garbaus musų raszėjo, Vyskupo M. Volonczausko.

V a r p a s N. 3 pradėjo talpinti žingeidų straipsnį „Statistizskas tyrimėjimas Didžiosios Lietuvos“, patilpo ten ir kitas, meilgas bet žingeidus straipsnelis „Mordva“.

V i e n y b ė nog N. 29 pradėjo talpinti rasztus Dionizo Poszkos. Tikimės, kad rasztus to mus dainiaus Vienybė iszduos paskiaus atskyrioj kniūtėj.

Antras gana svarbus rasztas, pasirodęs Vienybėj, yra žinomo Edvardo Balamy apysaka „Isz praeitės, 2000 metuose, vertė nekuris Sunus K ... Kalba gryna. Vertėtu, kad Vienybė ir szia apysaką atspaudytu skyrium.

Vardan Teisybes.

Knigynas.

Susivien. rengia intaisyti savo knygyną. Nekurie lietuviai klausia, kaip ve ir laikraštis Lietuva, koks, girdi, tas knygynas bus? ar jis bus priemas tik dėl Susivien. sąnarių, ar dėl visų lietuvių; ar knygos dėl perskaitymo bus gaunamos už pinigus, ar už dyką? . . .

Už dyką, broliai, viskas bus už dyką!

Susivien. nusamdys didelį ruimą dėl knygyno. Vidurij bus pastatyti stalai, kur po stiklu gulės senobinės lietuviškos liekanos. Šzonais eis šepos su aržuolinėmis lentynomis, ant kurių bus pilna prikrauta visokių knygų: lietuviškų, lenkiskų, vokiskų, angliskų, daugiausiai vis apie Lietuvą. Užlaikomi bus Susiv. kasztais du darbininkai, kurie sėdės knygynėnog 10-tos iš ryto, iki 7-tai vakare. Vienas priiminės laiszkus ir siuntinės knygas in svetimus miestas, visiems lietuviams, kurie tik kokių knygų reikalaus, o kitas priims atsilankanczius knygynan sveczius ir rodys anas senobines lietuviškas liekanas. . . . Teip tai Sus. knygynas išrodys ir ir teip bus užlaikomas, bet tik tada, kad Susiv. turės nemažiaus, kaip 6000 sąnarių. . . . apie ką mums visiems ir reikētu rupintis.

Sziuom žygiu Susiv. pasikakins nors menkai kuom:

1. Stengsis surinkti ir palikti dėl

atminties visus lietuviškus rasztus, kadanors pasirodžiusius Amerikoje, jei da galės? — Pamenam, pernai Garse A. L patilpo dainutė, išzimta iš kokio ten liet. laikraszczio ar knygutės, išleistos Shenadorije, da priesz 20 metų, o szendien kas tą knygutę turi? Pirmą liet. laikrasztį Amerikoje išdavė, kaip dažinojome, p. Tvarauckas Shamokine metuose 187. . . . kas tą laikrasztį užlaikė? Unijos, Lietuviškojo Balso, Garso, ant kiek žinome, užsiliko vos tik po vieną exempliorių. Garso Am. Liet., pradėjusio išleidinėti priesz tris metus, szendien pirmųjų metų negalima surasti nė vieno exemploriaus, teip gal bus ir su kitais išdavimais? — taigi Susiv. stengsis anų nors po vieną užlaikyti.

2. Rengiant pernai išduoti Žemaičių Vyskupystę ir Duonelaiczio rasztus, reikėjo szaukties net in Lietuvą ir daug perėjo laiko kol dagauta po vieną exēmpliorių aų, da ne teip labai retų, rasztų, — Amerikoje jų suvis nebuvo.

Norint kuriems iš mūsų papieszti koki svarbesnį apie Lietuvą straipsnį, ne jau veikalą, in kur raszėjas kreipsies, kas jam suteiks reikalingas knygas? . . . — taigi Susiv. rupinsis, kad turėti svarbesnius rasztus apie Lietuvą, lietuvius ir t. p. ir ne-

vien Amerikoj bet ir Europoj iszėjusius, kad paskui reikale galētu anaissavo broliams, prigulintems, o kad ir neprigulinties, prie Susiv. patarnauti.

Toks tai mus knygyno mieris. Padėjimas mus lietuvijų dabartiniamė laike yra tokis, kad mes apie didelius dalykus galime tik svajoti, o pasikakinti turime menkai kuom.

Susivienijime draugysezių.

Elizabetho szvento Kazimiauriaus draugystė padavė andai per Vienių inneszimą, kad visos lietuv. draugystės susivienytu tame, kad pilnas sąnarys vienos kokios norint draugystės, iszvaževęs in kitą miestą, in kitas lietuv. draugystes butu priimamas be inžengtinės mokesties t. y. kad galētu persikelti isz vienos susivienijusios draugystės in kitą ant tų patiesų, ant kokių pirmojų buvo.

jiėnų, kad toks sutarimas draugysezių jau yra padarytas prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoj, kas ir in Susiv. konstituciją jau yra intraukta, todėl daugiau nieko, broliai, neiszpuola, kaip tik kalbint visas lietuvizkas draugystes, kad prie Susivienijimo raszytusi. Susivienijimas dar ir kitame kame draugystėms palengvina, beje, mirus kokiam draugystės sąnariui, draugystė nereikalauja dėti po dolerį. Susivienijimas iszmoka posmertinę ir I bet you, kad proporcionaliszkai duoda daugiau, ne kaip bile viena draugystė!....

Inneszimas labai iszmintingas!

Bet mes szv. Kazimieriaus draugystei Elizabeth'e pasakysime nau-

Ant neteisingo užmėtinėjimo.

Dr. Szliupas jau net kelis kartus minėjo per Vienių, kad priežastimi, buk Susiv. negana sparcziai auga, ēsant tai, kad Susivienijimas yra kunigiszku, katalikiszku.... Neteisybė, p. Szliupui ir kitiems panėziems seniai jau reikėjo persitikrinti, kad — a) Susivienijimas auga ir stiprinasi ir b), kad Susiv. nėra nė kunigiszku, nė koku kitoku, tik tautiszku Susivienijimu lietuvių Amerikoj ir apart tautystės jokio kitokio mierio neturi ir apart lietuvystės in jokią kitą politiką nesikisza.

kunigai. Bet kunigai turi lygias tiesas su kitais, o bile Susiv. reikalai eina tvarkoj, rimtam žmogui tad ant asabų nereiktu paistyti. Jug ir p. Szliupas kitkart Susivienijime prigulėjo prie iszrinktųjų, kodelgi tada Susiv. vietoj augti, nuolat tik iro, p. Szliupas mat su savo tikėjimiszkomis agitacijomis jį ardė. Kur gvarancija, kad tas daugiau netsikartotu? Bet kam czion tų gvarancijų? — je narolas be takto, atstojęs arba atstatytasisz Susivien. eilių, neprivalytu daugiau suvis in kamenda kiszties, geriaus žiurėtu tik isz szalies ir mokytusii.....

Visas piktumas, man ding, yra tame, kad in Susiv. rėdą tankiai papuola ir

Stovis kasos.

Liep. 2	Wananie, Pa. kp.	1750	„ 4	Bridegeton, N. Y. kp.	700
„ „	S. Juoz. Brocatton (? Zec.)		„ „	Worcester Mass kp.	400
	Mass draug.	350	„ „	S. Boston kp.	700

9	Northampton, Mass kp.	845
9	Traverse City, Mich kp.	650
9	Amsterdam, N. Y. kp.	400
12	Terrville, Con kp.	200
9	Ansonia, Con kp.	750
9	Boston Mass kp.	800
9	Shamokin, Pa kp.	1125
9	Broad Brook, Con kp.	150
13	Mahanoy City, Pa kp.	1530
9	Shenandoah, Pa kp.	66
9	Pittsburg dr.	1150
9	Northampton, Mass kp.	50
9	Union City Con kp.	3315
9	Brooklyn, N. Y. kp.	1750
9	Cincinnati, O. kp.	300
9	Detroit, Mich. kp.	130
9	Athol, Mass kp.	1650
26	Philada, Pa kp.	3500
9	Philada, Pa kp.	150
9	Forest City Pa kp.	500
14	Mc Kees Roaks, Pa kp.	700
9	Yonkers, N. Y. kp.	550
9	Homestead Pa kp.	550
9	Brooklyn, kp.	300
15	Chicago, Ill kp.	1345
9	Scranton, Pa kp.	1150
9	Mahanoy City Pa kp.	130
9	Waterbury Con kp.	2350
9	Minersville Pa kp.	750
9	Pittsburg Pa dr. S. J.	950
9	Elizabeth N. J. kp.	1500
9	Hamslerdor (?Zec.) Pa kp.	100
9	Pittsburg Pa kp.	200
9	New York City kp.	300
9	Philada Pa kp.	1950
9	Pittsburg Pa kp.	1080
9	Cleveland kp, ir dr.	4100
17	S. Brooklyn kp.	100
21	Forest City Pa kp.	3030
9	Pittsburg Pa kp.	100
9	Newark N J kp.	750
9	Shamokin Pa.	250
9	Thorp Wis kp.	100
9	Luzerne Pa kp.	1200
9	Mahanoy City Pa kp.	100
9	Baltimore M. D.	1150

Viso mėn. inėjo: 494,15
 perneszta suma; 3147,24
 3641,39

ISZEIGA LIEPOS MENESIJ.

Liepos 9 Posmertinė a. a. Antano
 Szaltupio isz Elizabeth Port
 N. J. 15000

9 J. Szernui, už rasztus in Tė-
 vynę 1990
 Liep. 29 Garso spaustuvei už atspau-
 dinimą konstitucijos 6375
 29 Sekretoriui Susiv. L. A.
 kasztų 1330
 29 Pormertinė a. a. Prano
 Kvietkucko, isz draug. szv.
 Juoz. Philada Pa. 15000

Viso iszmokėta: 396,95
 3641,39

kasoj lieka: \$3244,44

Inneszimai.

1. Tėvynė, Susiv. organas, iszties, szen-
 dien turi didžiausią cirkuleciją, apgarsini-
 mai in jį dėti labjusiai apsimokėtu, o Su-
 siv. isz to butu didoks pelnas.

Kadangi vienog iki sziol Tėvynė apgarsi-
 nimų suvis menkai turi, mes innesztume:
 kad ant ateinanczių metų kiekviena prigul-
 linti prie Snsivien. draugystė ir kuopa pasi-
 rupintu in Tėvynę nors po vieną apgarsini-
 mą isz savo miesto arba apielinkės, o ant
 neiszpildanczių to draugysezių, kad butų
 uždėta kora nog 5 iki 10 dol. per metą, pa-
 gal draug. arba kuopų didumą.

Shenandoah'rio Susiv. kuopa.

2. Daugumas isz Susiv. sanarių varosi ant
 to, kad butu didesnės posmertinės. Kiti vėl
 skelbia, kad jie prie Susiv. prigulėtu, bet
 tik kaip prie tautiszkos inrėdnės, o posmer-
 tinių suvis nė gauti, nė mokėti nenorį.

Kad tą klausymą iszriszti konopraktisz-
 kiausiai, kad Susivienijimą dėl visų atida-
 ryti ir visus užganėdinti ir konodaugiausiai
 sanarių ingauti, inneszu: idant padaryti
 Susiv. tris skyrius:

a). be posmertinių. To skyriaus sanariai,
 kad mokėtu, teip kaip svetur gyvenantiejie
 lietuviai, 60 centų arba daugiausiai 1 dol.
 ant metų, ant tautiszky reikalų. Gautu
 Susiv. laikrasztį, galėtu dėvėti Susiv. žen-
 kelį, bet neturėtu tiesos prie posmertinių.
 Susiv. knigose jie tilptu suvis po atskyrta
 rubrika.

b) Su posmertine \$150 dol., kaip tebėr.

d). Su posmertine \$300 dol. su tuom skirtu-
 mu, kad norėdami gauti dvigubą posmertini-
 nę, dvigubai privalytu in Susiv. ir mokėti
 t. y. vietoj \$2 dol. ant metų mokėtu \$4 dol.
 arba 1 dol kas metų bertainys.

Isz to ir sanariai butų užganėdinti ir Su-
 siv. turėtu naudą.

K. J. Žilinskas.

Skaitlius sanarių. *)

Kuopos ar Dr. N	Senų Sanarių	Naujų nog 1897	Suspen- duotų.	Kuopos ar Dr. N	Senų Sanarių	Naujų nog 1897	Suspen- duotų.
1	—	—	—	35	23	—	2
2	68	—	3	36	8	—	2
3	32	3	—	37	5	1	—
4	29	1	8	38	31	5	6
5	4	—	1	39	14	—	—
6	42	1	14	40	10	6	1
7	31	3	21	41	8	—	2
8	—	—	—	42	5	—	—
9	74	2	1	43	67	2	7
10	27	7	10	44	—	—	—
11	40	3	1	45	15	—	2
12	29	1	7	46	19	—	1
13	25	4	23	47	—	—	—
14	33	1	4	48	12	—	1
15	13	4	5	49	2	—	3
16	9	1	1	50	10	4	1
17	23	1	16	51	10	—	3
18	7	—	1	52	16	1	1
19	14	2	1	53	3	—	—
20	57	4	1	54	—	—	—
21	25	1	—	55	—	—	—
22	10	3	—	56	13	—	—
23	8	—	—	57	3	—	1
24	—	—	—	58	4	4	—
27	—	—	—	59	—	3	—
28	24	—	—	60	—	8	—
29	3	—	—				
30	20	1	2				
31	31	3	15		1004	86	173
32	31	1	3		87		
33	15	—	2				
34	6	5	1		1090		

J. Kazakevyczia,
Susiv. sekr.

*) PASARGOS. 1) Sanariai kurie iszbuvo prie „Sus.“ per 6 men. likos priskirti prie sanarių pilnų 2) Sanariai kurie apart metin. 97m. daugiau nieko nėra mokėję tie visi likos isz Susiv. knigu iszbraukti; 3) San. prisirasę 97m. bet kurie iszbuvo per 5 men. o daugiau nieko nėra mokėję apart prisiraszimo tie visi likos suspenduoti.

⇒ P A S ⇒

J. Miliaucka

308 W. Centre street. Mahanoy City, Pa.

galima pirkti kuopigiausiai laivakortes geriausių szipų važiuot. Prieg-
tam leidžia pinungus tiesiog in Lietuvą, Rusiją, Lenkiją ir visas kitas
Europos szalis. Teipgi laikau saliuną, kur kiekviens Lietuvis gaus
gerą priėmimą ir rodą

Susivienijimas turi del pardavimo sekancias knygas:

Krazių skerdyne, 77 puslapiai. Kalba apie tai, kaip maskoliai – kazokai iszpjovė aną met Krazių bažnycioj katalikus lietuvius, užtat, kad nenorėjo duot sugriauti savo bažnyczios. Kiekvienas gauna dykai, tik turi prisiust už persiuntimą 5 c.

Padėjimas lietuvių tautos rusų vieszpatystėje. Knyga, kuri buvo siusta pernai pas carą. Rusiszkoj kalboj.

Prekė..... \$ 1,00

Budas senoves lietuviu ir zemaicziu.

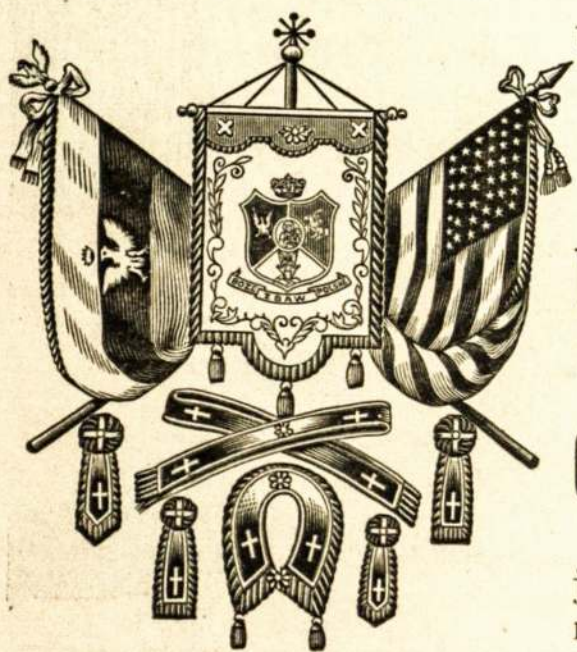
Paraszyta S. Daukanto..... 50 c.

Istorija Europos..... 15 c.

Norint gauti tas knygas reikia kreiptis pas Susivienijimo knygiu kun. A. Burbą.

Jo adresas:

Rev. A. Burba
Plymouth, Luz. Co. Pa.

UŽ SAŽINISZKA IR PUIKU ISZDARBI, ANT PARODOS PO VARDU.

„Koscziuszkos“
Apturejau Sidabrini Medalika.

W. SLOMINSKA,

679 Milwaukee Ave. CHICAGO, ILL.

Paduodu dėl žinios guodotinos kunigi-
jos ir visų Lietuviszkų draugyszių, kad
mano krautuvėje randasi zie daigtai:

Veliavos, Fuostos, Kvietkos, Zenklai ant krutines, Lazdos del Marszalku ir tt.

Parduodu ko pigiau.

Apsteliuotus daigtus padarau isz geriausios medegos ir puikiai, nes per 26 metus praktikos gana tame iszsilavinau.

Garsas! Garsas! Garsas!

Geriausias ir pigiausias lietuviszkas laikrasztis
Garsas Amerikos Lietuvių.

Talpina naujausias žinias isz viso svieto, isz Lietuvos ir isz Amerikos apie darbus ir visokius atsitikimus. Jame prisiskaitysi visokių puikių istorijų.

Garsas iszeina Shenadorij kas subata, o ant metų kasztuoja tik **\$1,20 c.**

Kas nematė **Garse**, tam porą numerių siunczia ne už dyką.

Garso drukarnia turi geriausias mašinas ir pigiausiai už tat atlieka visokius trukorizskus, darbus, spaudina tikietus, grobatas į Lietuvą, užpraszimus ant veselių, draugysezių konstitucijas ir tt.

Garso redakcijoje pigiausiai gausi nusipirkti visokių knygų. Susivienyjimo sąnariams **GARSAS** viską pigiaus padaro.

Garso spaustuvėje spaudinama ir „Tėvyne“.

Adresas toks:

Garsas Publishing Co.

Shenandoah, Pa.

Kiekvienai szejmynai iszpuola iszsiraszyti nedėlinį „Ryta“
aiszkiausį ir pigiausį Amerikoje lietuviszką laikrasztį. Ant me-
tų tiktai 1 doleris. Raszykite ir pinigus siuskite:

Rytas dolerio
Vertas }

Rev. J. Žebriš John str.
Waterbury, Conn.